

Силабус курсу

Історія держави і права України

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань «Право»

Спеціальність «Право»

Освітньо-професійна програма «Право»

Дні занять:

Консультації:

Рік навчання: I, Семестр: I

Кількість кредитів: 5. Мова викладання: українська

Керівник курсу

к.і.н., доцент, кафедри теорії та історії держави і права,

Ухач Василь Зіновійович

Контактна інформація

v.ukhach@ukr.net

+380669031123

Опис дисципліни

«Історія держави і права України» є однією із фундаментальних дисциплін в системі підготовки правників у вищій школі. Програма дисципліни орієнтована на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами закономірностей зародження, розвитку і змін типів і форм державно-правових систем, вивчення змісту діяльності державно-правових інститутів, джерел права і галузей права у конкретній історичній обстановці і хронологічній послідовності на території України. З вивчення названого курсу починається опанування студентами першооснов юридичних знань, державно-правових термінів і категорій, ознайомлення з пам'ятками українського права

У **результаті** вивчення курсу «Історія держави і права України» студенти повинні: 1) проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел; 2) оволодіти знаннями з питань і проблем історії української державності та національного права, виробленні у них правового світогляду, необхідного для засвоєння і застосування права у практичній діяльності, засвоєння галузевих і міжгалузевих дисциплін; 3) формування наукового світогляду про державно-правові процеси, що відбуваються в Україні та світі; 4) ознайомлення з кращими надбаннями законодавчого мистецтва та правотворчістю на різних етапах українського державо- та право творення; 5) використовувати історичний досвід української держави і права в практичній діяльності з розбудови України, робити об'єктивні прогнози в галузі суспільно-

політичного розвитку на основі історико-правових знань; 6) самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему;

- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного оволодіння курсом «Історія держави і права України» студентам необхідно мати знання з шкільних курсів історії та основ правознавства.

Знання здобуті в результаті вивчення дисципліни лягають в основу опрацювання інших навчальних курсів, що передбачені навчальним планом.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. Науково-методологічні засади курсу «Історія держави і права України».	Знати предмет, мету, завдання, функції, періодизацію та історіографію курсу. Розуміти особливості вивчення та значення навчального курсу в підготовці майбутніх правників.	Питання, тести
2 / 2	2. Становлення і розвиток держави і права України-Русі (VI – початок XIII ст.).	Аналізувати особливості становлення Київської держави, концепції (теорії) зародження державності. Характеризувати структуру та повноваження органів державної влади та правове становище окремих верств населення. Знати джерела вітчизняного та зарубіжного права, еволюцію інститутів права. Розуміти значення України-Русі в процесах українського державо- та правотворення.	Кейси, питання, тести
2 / 2	3. Галицько-Волинська держава – правонаступниця України-Русі (перша половина XIII – друга половина XIV ст.).	Знати особливості формування і розвитку Галицько-Волинської держави як правонаступниці державно-правових традицій України-Русі. Аналізувати специфіку державного та суспільного устрою. Характеризувати джерела та основні риси права.	Тести, питання
2 / 2	4. Державність і право українських земель у складі Великого князівства Литовського, Королівства Польського та Речі Посполитої (др.пол. XIV – сер. XVII ст.).	Розуміти поняття «латентної державності», особливості Литовсько-Руської держави, роль Унії та правових наслідків для українських земель. Знати структуру державного механізму та правового становища суспільних верств. Розкрити зміст та значення трьох Литовських статутів (1529, 1566, 1588 рр.) як одних із ключових джерел права Середньовічної Європи. Характеризувати інститути права.	Питання, кейси

2 / 2	5. Запорізька Січ: особливості суспільно-політичного устрою, права та судочинства. Українська держава та право у період Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького (лютий 1648 – серпень 1657 рр.).	Знати причини, умови, соціальні джерела, засади формування та правове становище козацтва. Вміти виокремлювати особливості адміністративно-політичного устрою Січі та особливості звичаєвого козацького права. Розкривати передумови, причини, хід та значення української революції середини XVII ст., специфіку державного та суспільного устрою відродженої Української держави. Характеризувати джерела та основні інститути права.	Кейси, тести
2 / 2	6. Державно-правові інститути України-Гетьманщини (др. пол. XVII – перш. пол. XVIII ст.).	Вміти характеризувати зміст гетьманських статей як своєрідних конституцій України-Гетьманщини, правової бази взаємовідносин з Московією. Характеризувати державний лад та особливості адміністративно-територіального поділу, органи російського царизму. Аналізувати законодавство Гетьманщини. Вміти аналізувати причини поразки та історичні уроки втрати середньовічної Української держави.	Тести, питання
2 / 2	7. Кодифікація українського права другої половини XVIII ст.	Вміти аналізувати причини кодифікації українського права другої половини XVIII століття. Розкрити зміст та новації пам'яток права: «Права, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р. «Суд і розправа в правах малоросійських...» 1750 р. Книга «Статут й інші права малоросійські» 1764 р. «Екстракт малоросійських прав» 1767 р. «Екстракт із указів, інструкцій і установлень» 1768 р. Розкрити поширення в Україні російського законодавства й витіснення національних особливостей, причини незатвердження царизмом жодного із кодексів національного права.	Тести, питання, кейси
2 / 2	8. Державно-правові інститути України у складі Російської імперії (XIX ст.). Кодифікація права першої половини XIX ст.	Вміти характеризувати адміністративну реформу, державний та суспільний лад на українських землях в умовах Російської імперії. Розкривати особливості кодифікації імперського права: «Звід місцевих законів губерній і областей, приєднаних від Польщі», «Зібрання малоросійських прав», «Звід місцевих законів західних губерній», Повне зібрання законів Російської імперії, Звід законів Російської імперії.	Тести, питання
2 / 2	9. Державно-правове становище західноукраїнських земель в складі Австрійської та Австро-Угорської імперії (1772-1918 рр.).	Знати особливості адміністративного устрою на західноукраїнських землях. Розкривати специфіку державного та суспільного ладу в умовах Австрійської та Австро-Угорської імперії. Розкривати зміст джерел права та характеризувати найважливіші інститути права.	Питання, кейси

4 / 4	10-11. Новітня Українська держава і право 1917-1921 рр.	Розкривати процес боротьби за національно-державне відродження України. Уконституювання діяльності Української Центральної Ради. Особливості державотворення та законодавчої діяльності «першої» УНР. Знати державно-правове значення IV Універсалів УЦР. Обґрунтовувати особливості функціонування та державно-правового будівництва в період Української держави (Гетьманат П. Скоропадського). Розкривати організацію влади та законодавчу діяльність «другої» УНР (доба Директорії). Вміти обґрунтовувати причини поразки визвольних змагань та історичні уроки.	Питання, Кейси, тести
2 / 2	12. Державно-правові інститути Західноукраїнської Народної Республіки (1918-1923 рр.).	Розуміти процеси, що передували проголошенню ЗУНР. Вміти характеризувати вищі та місцеві органи влади, специфіку функціонування судових та правоохоронних органів. Розкривати законодавчу, дипломатичну діяльність ЗУНР. Розуміти причини поразки ЗУНР..	Тести, питання
2 / 2	13. Формування радянської держави і права в Україні (1917 – 1922 рр.). Перша кодифікація права Радянської України (1922-1930 рр.).	Розуміти причини приходу більшовиків до влади та їх інтервенцію проти УНР. Розкривати функціонування та еволюцію органів влади більшовицького режиму, специфіку діяльності надзвичайних органів влади. Знати передумови, причини, хід першої кодифікації права УСРР. Розкривати зміст кодексів радянського права періоду 1922 – 1930-х років.	Кейси
2 / 2	14. Особливості державно-правового розвитку УРСР (1930 – кінець 1980-х рр.). Друга кодифікація права Радянської України (1956 - 1985 рр.).	Характеризувати особливості державно-правового становища УРСР в умовах перебування українських земель у складі СРСР. Знати причини, етапи, особливості та зміст другої кодифікації права Радянської України (1956-1985 рр.). Розкривати положення ключових кодексів права. Розуміти причини наростання системної кризи радянської тоталітарної держави та передумови зародження національно-визвольного руху кін. 80 – поч.. 90-х років ХХ століття.	Тести, кейси
2 / 2	15. Держава і право України в період утвердження її незалежності (1991 - до сьогодення).	Розуміти передумови відродження незалежності України. Характеризувати зміст Декларації про державний суверенітет України та Акту проголошення незалежності. Розкривати етапи та особливості, труднощі протікання державотворчих процесів. Характеризувати конституційний процес. Розкривати діяльність органів державної влади, реформування галузей вітчизняного права. Усвідомлювати досягнення, проблеми та прорахунки в державному будівництві в період 1991 – до сьогодення.	Питання, тести, кейси

Літературні джерела

1. Антологія української юридичної думки. В 10 т. Т. 1: Історія держави і права України. Київ,

2005.

2. Андрусишин Б. *На шляху до свободи: вибрані праці: нариси з історії української державності та права*. Київ : Людмила, 2020. 699 с.

Історія правоохоронних органів України : Підручник / С. В. Банах, А. В. Грубінко, В. В. Савенко. В. 3. Ухач. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 232 с.

4. Іваненко В. С. *Історія держави і права України. Навчальний посібник*. Київ: Наука, 2020.

5. *Історія українського права. Навчальний посібник*. За ред. проф. О. О. Шевченка. Київ. 2001.

6. Kharasyk N. Labor legislation of the Ukrainian SSR in the first postwar decade (1945-1955). *Comparative and analytical law is an electronic scientific professional publication of the Faculty of Law of Uzhhorod National University*. 2020. № 1. Pp. 28-34.

7. Kozinets O. G., Patuk A. A. Domestic and foreign policy of the Ukrainian state during the time of P. Skoropadsky. *Comparative and analytical law is an electronic scientific professional publication of the Faculty of Law of Uzhhorod National University*. 2020. № 4. Pp. 21-27.

8. Музиченко П. *Історія держави і права України. Навчальний посібник*. Київ, 2009.

9. Protosovitska Lyu S. *History of State and Law of Ukraine: [textbook in diagrams]*. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Kyiv: OV Yamchynsky, 2019. 359 p.

10. Тищик Б. Й., Бойко І. Й. *Історія держави і права України: академічний курс: підручник*. Львівський національний університет імені Івана Франка. Київ: Ін Юре, 2018. 807 с.

11. Ухач В. З. *Історія держави і права України (конспекти лекцій). Навчальний посібник*. Тернопіль: Вектор, 2022.

12. Ukhach Vasil. Special detachments of the Ukrainian liberation novemtnt in 1944-1949: visions of modern scholars. *International Scentific Conference Scentific Development of New Eastern Europe: Conference Proceedings, Part I, April 6, 2019. Riga, Latvia: Baltija Publishing. 216 pades. P. 188-191.*

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Складанню модулів передуює відпрацювання «н», «2». Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під цитування джерел права.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-9) – теоретичні питання, тести, поняття (терміни)	20
Модуль 2 – РКР (теми 10-15) – теоретичні питання, тести, поняття (терміни), кейси.	20
Модуль 3 – підсумкова за поточне опитування, КПІЗИ	20
Екзамен (теми 1-15) – тести, теоретичні питання, поняття (терміни).	40

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом